

Věstník MZd ČR, částka 12/2004

METODICKÁ OPATŘENÍ

15.

STANDARDY PROVÁDĚNÍ PREVENTIVNÍCH ZUBNÍCH PROHLÍDEK U DĚTÍ OD 1. ROKU VĚKU DO 6 LET VĚKU VČETNĚ
--

ZN.: 32934/04/OZP

REF.: MUDr. Libuše Čeledová, tel. 22497 linka 2566

Základem prevence zubního kazu je pravidelná hygiena dutiny ústní společně s lokální či celkovou aplikací fluoridových preparátů, výživovým poradenstvím a pravidelnými preventivními prohlídkami chrupu v zubní ordinaci. Prevenci zubního kazu je nutné zahájit dříve než se kaz v dočasném chrupu objeví. Nejvhodnějším obdobím pro první návštěvu dítěte v zubní ordinaci je z tohoto důvodu věk dítěte do 12 měsíců. První návštěva dítěte slouží kromě zjištění stavu prořezávajících zubů a dutiny ústní především k informování rodičů dítěte o příčinách vzniku zubního kazu, o významu a provádění ústní hygieny, zásadách správné výživy, možnosti fluoridové prevence zubního kazu a důležitosti pravidelných preventivních prohlídek.

Preventivní prohlídky se provádí v půlročních intervalech, aby, kromě jejího základního účelu, byla i možnost opakovat rodičům důležité informace o prevenci zubního kazu a tyto informace upravovat s ohledem na věk dítěte. Pravidelné prohlídky prováděné v půlročních intervalech jsou významné i z psychologického hlediska, protože si dítě zvyká na návštěvu ordinace zubního lékaře s minimem nepříznivých vlivů a zážitků.

Cílem preventivních zubních prohlídek je, kromě jiného, především motivovat rodiče k péči o chrup dítěte, zdůrazňovat jejich zodpovědnost za stav chrupu svých dětí, zjistit míru rizika vzniku zubního kazu u dítěte, navrhnout nejvhodnější strategii prevence a pokud zubní kaz vznikne, včas ho ošetřit.

Děti do 3 let věku během preventivní prohlídky sedí většinou na klíně rodiče, který aktivně pomáhá zubnímu lékaři při vyšetření. Pro samotné vyšetření je obvykle dostačující dobré osvětlení a zubní zrcátko. Děti starší 3 let je vhodné vyšetřovat již samostatně sedící na zubolékařském křesle za použití zubního zrcátka a zubní sondy.

Ve všech zmíněných věkových skupinách se mohou vyskytnout v dočasném chrupu odchylky od normy ve smyslu prořezávání, patologie v oblasti tvrdých zubních tkání i závěsného aparátu zubu, chybění zubů, anomálie a onemocnění měkkých tkání dutiny ústní.

Praktický zubní lékař, u kterého je dítě registrováno, tyto odchylky v rámci preventivních prohlídek zaznamenává a stav konzultuje či doporučuje dítě k dalšímu vyšetření. Zdravotní stav dítěte musí být v komplikovanějších případech konzultován s registrujícím praktickým lékařem pro děti a dorost.

Specifikace jednotlivých úkonů preventivní prohlídky dítěte v 1 roce věku:

Zhodnocení postojů rodičů k ošetření chrupu, zhodnocení jejich znalostí, zejména návyků v oblasti ústní hygieny.

Informace o faktorech, vedoucích ke vzniku kazu se zdůrazněním na infekční charakter onemocnění, nabídka mikrobiologického testu ke stanovení „rizika přenosu“ (zejména jako motivační záležitost).

Informace o důležitosti správných výživových návyků (nápoje, ovoce, strategie příjmu, dumlíky a kojenecké láhve). V této souvislosti upozornit na riziko plynoucí z častého podávání sladkých nápojů v kojenecké láhvi.

Informace o nebezpečí, které pro chrup plyne z nočního protrahovaného kojení.

Prohlídka chrupu dítěte: počet a stav prořezaných zubů zejména s ohledem na výskyt možných demineralizací na vestibulárních ploškách horních řezáků.

Informace o možnostech čištění chrupu batolete, doporučení vhodných pomůcek a instruktáž.

Získání údajů o příjmu fluoridů.

Informace o vlivu zlovyků (dumlání palce atd.) na správný vývoj orofaciální soustavy.

Informace o významu pravidelných preventivních prohlídek dítěte nejen s ohledem na chrup, ale i pro budování návyku a příznivého postoje k vyšetření zubním lékařem.

Specifikace jednotlivých úkonů preventivní prohlídky dítěte v 1,5 roce a ve 2 letech věku:

Zubní lékař přizpůsobí informace, jejich výklad a skladbu tomu, zda rodiče dítěte zná nebo zda přišli poprvé. Pokud se jedná o opakovanou návštěvu, je třeba zjistit, zda rodiče postupují podle instrukcí obdržených v první návštěvě, případně nejdůležitější informace zopakovat a dále se soustředí na následující:

Prohlídka chrupu dítěte: počet a stav prořezaných zubů zejména s ohledem na výskyt možných počínajících kariézních procesů na vestibulárních a palatinálních ploškách horních řezáků a zhodnocení úrovně ústní hygieny.

Informace o způsobech čištění chrupu batolete rodiči a o odpovídajících pomůckách ústní hygieny.

Následuje terapie vyskytnuvších se počínajících kariézních lézí (opatření ústní hygieny a fluoridové preparáty).

Specifikace jednotlivých úkonů preventivní prohlídky dítěte ve 2,5 letech a ve 3 letech věku:

Podstatnou náplň návštěvy opět tvoří informace, týkající se všech faktorů vedoucích ke vzniku zubního kazu, přizpůsobené situaci v rodině a tomu, zda zubní lékař rodinu zná či nikoliv. Tato návštěva bude pravděpodobně vhodná k tomu, aby zubní lékař mohl charakterizovat situaci v rodině jako vysoce rizikovou pro vznik kazu či jako rodinu s rizikem nízkým.

Prohlídka chrupu dítěte (podle okolností již samostatně sedícího) se soustředí na stav chrupu zejména s ohledem na co nejčasnější diagnostiku kazu na okluzních ploškách dočasných molárů.

Zhodnocení ústní hygieny dítěte, počátek možné motivace a instruktáže dítěte, doporučení vhodných pomůcek, reinstruktáž rodičů.

Specifikace jednotlivých úkonů preventivní prohlídky dítěte ve 3,5 letech a ve 4 letech věku:

Zubní lékař se svým úsilím již více zaměřuje na osobnost dítěte, s rodiči stále konzultuje postoje dítěte k ústní hygieně i stravovací návyky. Podstatnou část návštěvy věnuje vytvoření příjemného prostředí pro dítě a cele se soustředí na jeho potřeby.

Zhodnocení ústní hygieny, motivace a instruktáž dítěte s odpovídajícími pomůckami (obrázky, modely, kartáčky atd.).

Opětovná evaluace informovanosti rodičů a jejich postojů k orálnímu zdraví dítěte, zvláště v otázce ústní hygieny.

Nabídka mikrobiologických testů ke stanovení rizika vzniku a šíření kazu.

Zhodnocení užívání fluoridových preparátů a opětovné informace rodičům (zubní pasty, gely, tablety).

Prohlídka chrupu dítěte (většinou zcela samostatně sedícího) se soustředí na stav chrupu zejména s ohledem na co nejčasnější diagnostiku kazu na oklusních ploškách dočasných molárů a na jejich včasnou sanaci.

U dětí z rodin s vysokým rizikem vzniku zubního kazu zapečetit jamky a fisury na žvýkacích ploškách dočasných molárů.

Na zvážení lékaře je indikace rtg vyšetření (BTW technika) s ohledem na časnou diagnostiku kazu na aproximálních ploškách molárů.

Ošetřující zhodnotí i konfiguraci zubních oblouků a diagnostikuje možné odchylky od normy v mezičelistních vztazích (otevřený skus, zkřížený skus atd.).

Specifikace jednotlivých úkonů preventivní prohlídky dítěte ve 4,5 letech a v 5 letech věku:

Dtto jako v předchozím věkovém údobí.

Specifikace jednotlivých úkonů preventivní prohlídky dítěte v 5,5 letech a v 6 letech věku:

Dtto jako ve věkových údobích 3,5 - 5 let.

Informace rodičů o prořezávajících se zubech stálých s odpovídajícím poučením o způsobech čištění chrupu v laterálním úseku.

Praktický zubní lékař věnuje velkou pozornost prořezávajícím se zubům stálým, zejména prvnímu stálému moláru .

U dětí s velkým rizikem vzniku zubního kazu provést pečetění jamek a fisur prvních stálých molárů co nejdříve po prořezání.

Věk dítěte 6 let je vhodný k rentgenologickému vyšetření (zhotovení BTW rtg snímků pro včasnou diagnostiku aproximálních kazů a závažných onemocnění parodontu i OPG snímků pro diagnostiku anomálií počtu a postavení zárodků stálých zubů).

Ing. Karel Radolf, v. r.

náměstek ministryně

EPIS